

Ropažu
novads

Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem (Nr. 9.2.2.1/15/I/002)

Statuss: Īstenošanā

Publicēts: 11.11.2021.

Atjaunināts: 25.05.2023.

ESF

Projekta mērķis ir Rīgas reģionā palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, tiks īstenotas šādas darbības:

Individuālo vajadzību izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde Rīgas plānošanas reģionā

Rīgas reģiona DI plāna izstrāde un ieviešanas progressa izvērtējuma veikšana

Reorganizācijas plānu izstrāde Rīgas reģionā

VSAC personu ar GRT sagatavošana pārejai uz dzīvi sabiedrībā Rīgas reģionā

Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu īstenošana Rīgas reģiona personām ar GRT

Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu īstenošana Rīgas reģiona bērniem ar FT

Rīgas reģiona speciālistu apmācības

Informatīvi un izglītojoši pasākumi

Informācija par projekta īstenošanu un publicitātes pasākumi

Projekta vadība

Projekta īstenošanā iesaistīti 14 sadarbības partneri: 12 pašvaldības, 2 valsts sociālās aprūpes centri un bērnu aprūpes iestāde.

Plānotie rezultāti:

Personu ar garīga rakstura traucējumiem skaits, kas saņem ESF atbalstītos sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā – 320 personas, no tām 46 personas, kuras atstāj VSAC.

Bērnu aprūpes iestādēs esošo bērnu skaits, kuriem veikts individuālo vajadzību izvērtējums – 405.

Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem skaits, kas saņem ESF atbalstītus sociālos pakalpojumus – 580 bērni.

Izstrādāts 1 reģiona deinstitutionalizācijas plāns.

Izstrādāti 2 valsts sociālās aprūpes centra filiāļu reorganizācijas plāni.

Izstrādāti 8 bērnu aprūpes iestāžu reorganizācijas plāni.

Pieaug audžuģimeņu un adoptētāju skaits, un samazināsies bērnu skaits iestādēs.

Speciālisti un sabiedrība kļūs ziņošāka un iekļaujošāka pret personām ar garīga rakstura traucējumiem, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem.

Projekta darbību īstenošana uzsākta ar 2015.gada 1. jūliju, bet projekta ieviešana no 2016. gada 5. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim.

Projekta kopējās izmaksas ir 11 325 758.00 euro (ar snieguma rezervi), no kuriem 85% ir Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējums 9 626 894.18 euro un 15 % Valsts budžeta finansējums 1 698 863.82 euro.

Deinstitutionalizācijas projektā vairāk bērnu ar funkcionāliem traucējumiem saņems valsts un pašvaldību atbalstu [↗](#)

Deinstitutionalizācijas projektā vairāk bērnu ar funkcionāliem traucējumiem saņems valsts un pašvaldību atbalstu

Deinstitutionalizācijas projekts rit savu gaitu, un šogad uzsākta otrā un pēdējā bērnu ar funkcionāliem traucējumiem izvērtēšana Rīgas plānošanas reģionā. Kopumā plānots sagatavot līdz 300 atbalsta plāniem. Ropažu novadā šāds plāns taps 29 iepriekš pieteiktiem bērniem (jaunu bērnu izvērtēšana vairs nenotiks). Ko tas dos šīm ģimenēm? Pietiekami plašu atbalsta pakalpojumu grozu, lai atvieglotu ikdienas rūpes ģimenēm, kurās aug bērns ar invaliditāti. Vairāk par izvērtēšanas procesu sarunā ar biedrības "Centrs Valdardze" valdes priekšsēdētāju Evu Sāri – Aizsilnieci.

Kā sokas ar izvērtēšanas procesu?

Ar Rīgas plānošanas reģionu uzsākām sadarbību šī gada martā. Mums jau ir pieredze šajā jomā, jo bērnus ar funkcionāliem traucējumiem izvērtējam jau no 2016. Gada citā reģionā - Vidzemes plānošanas reģionā. Esam komanda ar pieredzi - 4 sociālie darbinieki, 4 psihologi, 3 fizioterapeiti un 2 ergoterapeiti. Darbu veicam četrās komandās. Pilnībā pabeigti un nodoti Rīgas plānošanas reģionam ir 196 nodevumi – vairāk nekā puse plānotā darba. Tas ir apjomīgs darbs, ko paveicam, jo katrs nodevums sastāv no bērnu profila, novērtēšanas instrumenta un sociālās rehabilitācijas plāna. Tāpat identisks komplekts tiek nodots pašvaldībai, kurās ir deklarēts bērns ar funkcionāliem traucējumiem. Atbalsta plānu uz rokas saņem arī pats vecāks, kurš varēs doties uz pašvaldību un no speciālistu ieteiktajiem sociālajiem pakalpojumiem izvēlēties savam bērnam visatbilstošākos.

Kā notiek personu izvērtēšanas process?

Raksturojot pašu procesu, vispirms notiek sazināšanās ar ģimeni un vienošanās ar ģimeni par tikšanās laiku un vietu. Tad sazināšanās ar sociālo dienestu par pieejamiem pakalpojumiem dzīves vietā.

Tad seko izvērtēšana pie katra klienta mājās - iepazīšanās ar pieejamo medicīnisko dokumentāciju par bērna veselības, psiholoģisko stāvokli, mācību procesu, pakalpojumiem, ko jau bērns saņem, saruna ar vecākiem. Bērna novērojums-jautājumi bērnam un vecākiem, par pamatu ņemot izvērtēšanas instrumentu. Sniedzam arī informāciju vecākiem par pakalpojumiem bērnam un viņiem pašiem. Otrais posms jau notiek pie mums - visu komandā iekļauto speciālistu iegūtās informācijas apkopošana un kopā ar viņiem rehabilitācijas plāna izstrāde. Tikai pēc tam plānu saņem vecāki, kam seko ar viņiem saruna un plāna pielabošana, ja nepieciešams. Tālāk jau gatavais plāns nodevuma veidā tiek nodots pašvaldības sociālajam dienestam un Rīgas plānošanas reģionam.

Tiklīdz bērna vecāki ir saņēmuši ekspertu izstrādāto atbalsta plānu, viņiem ir jāvērtē savas pašvaldības sociālajā dienestā. Balstoties uz vecāku iesniegumu, sociālais dienests pieņem lēmumu par pakalpojumu piešķiršanu, un parasti aptuveni mēneša laikā tiek uzsākta pakalpojuma saņemšana.

Kā to ietekmē pandēmija un epidemioloģiskās drošības prasības?

Ar plānošanas reģionu līgums ir līdz nākošā gada beigām. Sākotnēji bijām plānojuši jau pabeigt darbus, bet Covid-19 dēļ bijām spiesti vienu mēnesi darbu pārtraukt.

Šobrīd esam atkal uzsākuši izvērtēšanas procesu. Vecāki, kuri nevēlas uzņemt komandu mājās, var noteikt citu

izvērtēšanas vietu, vai doties uz Valmieru "Centru Valdardze". Tomēr bērns un vecāki ir lielāks ieguvējs, ja process notiek mājās. Šādā gadījumā fizioterapeits un ergoterapeits var izvērtēt bērna vajadzības mājās vidē.

Izvērtēšanas darbs notiek, ievērojot visas epidemioloģiskās drošības prasības. Visi mūsu darbinieki ir vakcināti un testēti.

Par kuriem atbalsta pakalpojumiem ir vislielākā bērnu vecāku interese?

Vislielākā interese ir pēc logopēda, Montesori un fizioterapeita. Ir pašvaldības, kuras ir attīstījušas savus sociālos pakalpojumus, un ir pašvaldības kurās šie pakalpojumi vēl aizvien nav pieejami. Katru gadījumu izvērtējam atsevišķi un meklējam labākos risinājumus bērnam un viņa vecākiem. Ir daudzi vecāki, kuriem bērni jau saņem, vai ir saņēmuši rehabilitācijas pakalpojumus pie konkrētiem speciālistiem un vēlas tos turpināt, jo bērnam laba sadarbība ar speciālistu un ir veiksmīgi rezultāti.

Kā kopumā vērtējat izvērtējamo personu gatavību deinstitucionalizācijas projektam? Vai ir zināšanas un konkrētas prasības, kādu palīdzību vai pakalpojumus tieši vēlas?

Situācijas ir dažādas. Ir vecāki, kuri ir ļoti motivēti, interesējušies un ir informēti par projektu, un ir arī vecāki, kuriem nepieciešama papildus informācija. Ir jāteic, ka šo vecāku ikdiena ir pilna rūpju un bieži vien vecāki ir uz sabrukšanas robežas. Prieks, ka projekta ietvaros paredzēti pakalpojumi arī vecākiem, ko labprāt izmanto, un tas patiešām ir atbalsts viņu ikdienā. Pēc izvērtēšanas mūsu darbiņš ir padarīts, un tālāko darbību nākas organizēt pašvaldībām. Ir reizes, kad vecāki arī pēc izvērtēšanas procesa zvina komandas sociālajam darbiniekam.

Kādi ir visbiežākie vecāku jautājumi par pakalpojumiem? Bažas un raizes?

Dažus vecākus baida nosaukums "Centrs Valdardze", jo pamatnodarbošanās ir vardarbībā cietušo bērnu sociālā rehabilitācija. Cenšamies nomierināt vecākus, ka Valdardzes sociālo pakalpojuma klāstā ir dažādi sociālie pakalpojumi. Noteikti būtiska loma ir pašvaldību sociālajiem dienestiem sagatavot vecākus, būt kontaktā ar tiem. Sākuma periodā strādāt bija grūti, jo vecāki bija aizmirsuši par piedāvājumu, bija ilgi gaidījuši otrās kārtas izvērtēšanu un sakreņķējušies. Mūsu darbu ietekmēja administratīvi teritoriālā reforma, pašvaldību sociālo darbinieku maiņa un, protams, Covid-19.

Kādas varētu būt rekomendācijas, ja līdzīgs projekts tiktu īstenots atkārtoti nākotnē?

Šai laika posmā ir izdarīts ļoti daudz, mums Latvijā ir ļoti daudz bērnu, kuriem ir vajadzīgs atbalsts. Negribētos, ka reizē ar projekta beigām, uzsāktais darbs ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem neturpinātos. Šiem bērniem palīdzība vajadzīga tūlīt un tagad, ieguldot sociālā atbalsta sistēmā šobrīd, tas ir nozīmīgs ieguldījums šo bērnu turpmākā dzīvē un attīstībā.

Ja līdzīgs deinstitucionalizācijas projekts tiktu īstenots nākotnē, tad gribētos, lai izvērtēšanas procesa metodikas izstrāde tiktu uzticēta mūsu pašu ekspertiem, kas ir zinoši un orientējas Latvijas situācijā.

Šī publikācija tapusi ESF projekta Nr.9.2.2.1./15/I/002 "Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem" ietvaros.

Rīgas plānošanas reģions

27.12.2021.